

341

Veitnud lapsed.

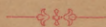
699. 795

Oh:

Wõitlemine pörglastega

ja kõige ilusam

kuninga tütar Kullake.

(Ennemuistne jutt.)

Kirjutanud

M. Tõnisson.

Tallinas, 1884.

Trükitud kirjutaja ning wäljaandja kuluga.

I 361

Leitud lapsed.

Ohk:

Wõitlemine pörglastega

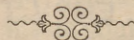
ja kõige ilusam

Kuninga tütar Kullake.

(Ennemuistne jutt.)

Kirjutanud

M. Lõnissõn.

Tallinas 1884.

Trükitud kirjutaja ning wäljaandja kulusga.

Zeitungs-Verlag

1883

Verlag des Verlags

in der

Verlags-Verlag

Дозволено Цензурою. — Ревель, 19. Декабря 1883.

(Verlag des Verlags)

Verlag des Verlags

Verlag des Verlags

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

1832 069

Печатня Ю. Гермса въ Ревелѣ.

1. Sundi pejast peastetud.

Rord elas kuningas, kes lahkuse, headuse, armastuse ja helduse pärast oma riigi alamate vastu, igalpool kiidetud oli; ka tema üliwäga auus ja armas abikaasa oli nende asjade poolest tema sarnane. Aga mis neid, kui ka mitmeid järele mõtlejaid riigi alamaid kurwastas, oli see, et sellel auusal ning armulisel kuninglikul paaril lapsi ei olnud, kes nende auujärje ning waranduse oleks pärinud. —

Sell ajal oli veel väga rohkeste suuri mõetmata metsasid ja põhjatu palju piiramata laanesisid, kuhu sagedaste mitmed inimesed eksitusse langesiwad. Et ülemal nimetatud kuningas sagedaste jahil käis, sellepärast juhtus ka temale tihti niisugust äpardust. Rord oli ta oma selfilistega ja sulastega suure põlise laanesse ära eksinud, kust nad mitmepäewalise püüdmise ja katse järele ei osanud enam wälja tulla. Nende ümbrus läks ikka imelikumaks ja isenäulisemaks: puud, lehed, lilled ja rohi oliwad nii armsad ja ilusad, et keegi oma elu sees niisugusid veel ei olnud näinud ega kuulnud; et küll päikest ei nähtud, siiski oli puude okste sees, rohus, maas ning ülemel suur walgus walitsemas; waikuses ning soojuses woolaw lõhn tegi näljas ning janus olewaid eksitusse langenud jahilisi just kui

joobnuks ja uimaseks, et nad raskesti magama uinu-
 fimad. Ühest ülesse ärkades nägivad nad eneste
 peade kohal puu oksa peal siidi- ning pärli-sulgedega
 ehitatud ilusa suure linnu, kes julgeste nende peale
 wahtis ja lahkestest helistatud lauluga nõnda pajatas:
 „Muusad jahilised! Ma näen, et teile suur häda ja
 õnnetus osaks on langenud. Teie olete endid juba
 paar päewa väljamineku püüdmisega waewanud, aga
 olete teadmata kombel ometi veel kaugemale kõndi-
 nud. Sellest võite aru saada, et teie ilma juhita
 ei oska siit välja minna. See koht, kus praegu ma-
 gasite — siit igale poole wersta kauguseni — on
 minu armas ja wäikne riigikene, kus ma oma ala-
 matega kenas elus ja rahulises olekus olen elanud.
 Muidu oleks kõik asjad korras olewat, aga minewal
 sügisel tungis „k i s k j a = h u n t“ oma kaaslastega, luba-
 küsimata, minu riigisse, ehitas omale siia pesa ning
 on halwade ja ülekohtuste tegudega meile palju kur-
 wastust teinud ning südame walu walmistanud.
 Paari tunni eest töiwad nad kaks pisikest lapsukest
 oma pesasse; need nutawad seal praegu haleda hää-
 lega. Teie olete wahwad mehed ning tublid kütid,
 sellepärast julgen teid paluda: pörutage kurjad metsa-
 lised maha, peastke inimeste lapsukesed nende mee-
 walla alt ära ja lubage neid suureks kaswatada! Kui
 teie seda tahate teha, siis juhatan ma teid eksitusest
 õigele teele välja.“

Kuningas, kes lindude keelt mõistis ja sellepärast
 kõigist ütelistest selgeste aru sai, awaldas ilusa linnu
 juttu oma seltsilistele ja lubas tema soowi hea meelega
 täita. Kõikidel jahilistel oli seda kuuldes suur rõem.

Nad seatſiwad jahi-riistad korraks ja ootasiwad ilusa linnu juhatuſt. See aga palus neid weel piſut peatada ja ütles: „Teie olete kaua aega söömata ning joomata olnud ja ei jõua ſellkombel mõitluſele minna, ſellepärast muretsen ma teile enne koha ſinnituſt.

Sellejärele oli suur kahin ning mitmesuguste söökidega ja jookkidega täidetud laud-lina, mida 12 wäget lindu äärt pidi oma nokkade wahel hoitiſiwad, langes nende ette rohu peale maha. Rood ning joogid oliwad wäga koſutawad ja maitſeſiwad jahilistele kümme korda maguſamad kui muul ajal. — Peale söömist otſiti metsa-muride peſa ülesſe, peasteti inimeste lapsed õnnelikult ning wigata ära ja ſaadeti pahategijad ſurmale ohwriks. Sellejärele hakkasiwad jahilised koju poole minema ja jõutiſiwad, ilusa linnu juhatuſt mööda, kes nende ees ühe puu otſa pealt teise peale lennates rõemſaste laulis, poole päewaliſe kätigi järele tuttawa kohale wälja, kuſt nad teisel päewal koju jõitiſiwad.

Et kuningal enesel lapſi ei olnud, ſiis wöttis ta hundi peſast peastetud ilusad lapsed oma laſteks, laſtis neid kuninglikul wiisil üleskaswatada ja kõigesugustes taruſtuses ning teadustes õpetada.

Kui poisikesed suuremaks kaswasiwad, ſiis nähti, et nad loomu poolest mõlemad terase tundmisega oliwad, kes etteantud õppimistest kergeste mõitu ſaiwad, aga ſiiski oli mõlemate wahel suur wahe, mille poolest nad nagu tuli ja wesi teine teise kõrwal ſeiſiwad. Et nende risti-nimed kaswatajatel teadmata oliwad, ſiis hüiti neid nende eneste elu awaldatud tegude järele. Wanemat poisſi, kes alati uhke, suureline, iſe-

tujuline ning wallatu oli, kes igaühele meelepahandust tegi ja seal juures kavalal kombel oma süüdi püidis ära warjata, nimetati Uhfeluseks; tema nooremat wenda aga, kes alati rõemus, lahke, helde ja õiglane oli, hüiti Rõemuluseks. Ka kuningas ise pani poisikese ning nende elu awaldusti suure hoolega tähele ja andis kasmatajatele nõuu, et nad Uhfeluse õpetamise kallal suurema hoolega ning mõistlikuma meelega tööd teeksid. Aga selleaegne kasmatamise teadus oli siis alles niisuguses olekus, kus pahad paised üksnes krepiga, piitsaga ning „urwaplaastriga“ taheti ära parandada, sellepärast ei saanud Uhfelusest mingisugust head; ta läks mõistmata tuupimisest weel tuimemaks ja hoolimataks ega wähenanud põrmugi oma paha tempusid. Hoopis teine lugu oli Rõemulusega. Tema oli lahke ning wiisipäralise olekuga kuninga ja kõikide inimeste meelest armas. Rõemuluse ligidal olles, temaga rääkides ning tema armast olekut nähes, tundis kuningas ennast wäga trööstitud, rõõmsa ja rahulise olemat.

Lastad ning päewad lendasidwad mööda, poisid kasmasidwad suuremaks ja kangemaks, kuningas ise jäi aga wanadusest wäetimaks ja nõrgemaks. Kui ta wiimaks oma elu-päewad lõpekorrale armas ruttawat ja surma päewa ukse ette jõudwat, siis tahtis ta riigiülemad ning nõuuandjad kogu kutsuda ja Rõemuluse kuningaks lasta kroonida. Ka Uhfelus sai seda teada ja püidis nõuuandjate seas, kavalal kombel, omale sõpru sünnitada, mis temal mammona abil ka kaunis kenaste korda läks. Need sõbrad pididwad arvamise koosolekul asja nii kaugele ajama, et Uhf-

kelus oleks saanud kuningaks kroonitud. Niisugusest halwast asjast ning toimetusest ei teadnud wana kuningas midagit, waid armas kindlaste, et noore kuninga kroonimine kõikide poolt ühel meelel, ruttu ja rahulises olekus pidi saama ära diendatud. Kui wäga ehmatas ta aga ära kui kuulis, et suur hulk kokkutulnud liiskmetest U h k e l u st soowiswad kuningaks kroonida. Niisugune teadmata hoop oli tall raske ära fanda. Ta nägi oma mõtte ja parema soowimise nurja olemat läinud. Mis pidi ta selle parandamiseks tegema? Rudas wiisi asju diendama, et kõikide mõtted, just kui loomulikult, ühele poole wajusiwad. Ta mõtles waitfelt ja otsis selleks parajat wahendit. Seal lendas ilus lind, kes kuningliku jahi = seltskonna metfakt wälja oli juhatanud, nõuu = koja aknast sisse, istus laest maha rippuma lühitre peale ja pajatas: „Auus kuningas! Ma tundfin Teie mõtet, kuulfin nõuuandjate soowimist, mis nii heaste teie kui minu meelt rahutuma olekuga täitis, nägin siis jälle teie igatsemist, mis niisugust head nõuu soowis saada, kus kõikide mõtted — rahuga — parema ning kasulikuma walitawa poole saakfiwad pöördud. Mina tean ja tunnen niisuguse hea nõuu, sellepärast tulingi siia, et feda Teile mõikfin kuulutada. Teie antfe mõlemalle walitawale kolm ühesugust proowi ette, nimelt: esiteks peab kumbki niisuguse fuld = õuna koju tooma, millega õerudes iga asi kullatud saab ehk kulla = ilul hiilgama hakkab; teiseks pooletobilise pudeli täie kõige paremat mõdu, millest armamata palju haamifid ja pudelid mõib täita, aga mis siiski tühjaks ei saa; kolmandaks niisuguse ilusa kuninga = ehk würsti =

tütre, kes kõikidest maapealsetest neiudest kõige ilusam peab olema ja kes süllapikuseid kulla-karwa juuksid kannab. Kumb siis etteantud proovisi ja soovimisi paremine jõuab täita — saab kuningaks." —

Koosolejad nägid küll ilust lindu ja kuulsivad tema kenat helkijat häälekest, aga ei teadnud mitte, mis tema pajatamine pidi tähendama. Nad palusivad kuningalt, kes lindude keelt mõistis, seletust. Kui kuningas ilusa linnu nõuu andmist sai avaldamud, olivad kõik kuuljad sellega rahul ja soovisivad ühel meelel, et nõnda pidi tehtama.

2. Ringitud sõrmus.

Sellejärele kutsuti prinssid nõuu-kojasse, anti otseuseks võetud mõte neile teada ja küsiti, kas nad peaksid tahtma selliviisil võidu-õnne katsuda.

„Jah tahame!“ hüütsivad prinssid just kui ühel häälel, seatsivad reisi-asjad valmis ja sõitsivad veel sellisamal päeval kodust välja.

Paari päevalise ratsutamise järele nägid nad wana halli habemega waele mehekese tee ääres istuvat, kes kassa ülesse poole tõstes neid haledaste palus, et nad nii head oleksivad ja teda hobuse selga võtaksivad, sest tema jõud olla koguni otsas j. n. e.

Ühtelul sai pahaseks ja kätitas: „Pea juu, sa narukael! Riisugusid talupoja lurjusid tee äärest ülesse noppida ja oma hobuse selga tõsta, oleks mull veel wiimne töö enne surma! Minu pärast mädanegu ta fiia, kui ta tahab!“ ja sõitis rutuste edasi. — Rõe-

mulus aga hüpas hobuse seljast maha, rääkis wana-
kesega lahkestest, finnitask tema närtsinud jõudu oma
reisi-taskust wõetud leiwaga ning joogiga ja tõstis
teda oma hobuse selga. Ehk küll wanakese kodu liig
kaugel ei olnud, siiski läks Rõemulusel teda toimen-
dates ja koju wiies kaunis tükk aega ära. Lahkumi-
sel tänas wanakene teda amitamise eest ja kinkis te-
male ilusa kuld sõrmuse üteldes: „Igaford, kui sull
mõnda äpardust on karta, hädasohtu oodata ehk head
nõuu tarmis, siis koputa kolm korda selle sõrmuse
pihta, ta ütleb alati, mis sull tuleb teha ja annab
ka sagedaste ilma küsimata õpetust, sest ta näeb kõik
asjad ette ära. Tee aga igaford tema õpetuse järele!”

— Rõemulus wõttis kingituse suure tänuga vastu,
soowis weel wanakesele head terwist ja ratsutas siis
rahulise südamega edasi. Suure teele wälja jõudes
ning sõitma hakates tahtis ta proowida, kas wanakese
kingitud kuld sõrmus ka nii ime-tark pidi olema, kui
temale oli seletatud. Ta koputas, õpetuse järele, kolm
korda selle pihta ja — imelik arusaamata lugu —
sõrmus häälitseis ning pajatas: „Kallis ja auus prints
Rõemulus! Teie tahate oma wennale järele sõita, aga
ma annan nõuu, et Teie seda kogunisti ei teeks;
tema jättis Teid põlgusega siia maha ja waatab edes-
pidi paha meelega Teie peale; ka kannab ta juba
ammuft ajast kurja nõuu Teie wasta oma südames,
sellepärast hoitke temast üsna eemalle! — Paari tunni-
lise sõidu järele lahkeb tee kahte arusse, ühtelus sõi-
tis pahemat kätt suure laia tee peal edasi, aga Teie
walitage oma sõitmiseks parema kae poole pöörwat
kitjast teed, siis jõuate soomitawate asjadelle ja

sellega ühes tulewiku õnne-päewadelle ikka lähemale."

Rõemulus uskus seda ja sõitis tema nõuu järele nimetatud kitsast teed mööda julgeste edasi. Ta ei olnud aga veel wiit werstagi edasi jõudnud, kui temale tundmata pikk mees wastu tuli ja haledal häälel hüidis: „Oh, õnnetu inimene! Kes on Teid ometi niisuguse surmawa tee peale juhatanud? Rõit, kes seda teed mööda on edasi sõitnud, pole enam eluga tagasi tulnud. Ma annan Teile head nõuu: kui Teil elu armas on, siis pöörge tagasi!"

Niisugust juttu kuuldes oli Rõemulus pisut kahe wahel ning koputas, nõuu küsimiseks, jälle kolm korda kuld-sõrmuse pihta ja sai wastuseks: „See mees, kes Teiega räägib, on päris petis ja felm, kes inimesi digelt teelt ära eksitab. Sõitke aga edasi! Kuni mind enesega ühes kannate, ei pea Teil mingisugust wiga olema!" — Oh küll pikk mees temaga veel püidis rääkida ja teda tagasi meelitada, siiski ei hoolinud Rõemulus sellest midagit, waid tegi kuld-sõrmuse nõuu järele.

Kolme päewalise sõidu järele jõuudis ta kõrge kalju mägestiku juure, kust tee waewalisemaks hakas minema. Rõige järsuma koha peal oli suur kindel raud wäraw ja wärawa ees kolm tugewat karu wahtides, kes juba eemalt sõitjale wastu hüitsiwad: „Tule, tule lähemale! niisugune suu-täis on meil wäga moka järele, sest meie pole mitmel nädalal enam liha saanud!" — Rõemulus jäi sõrmuse nõuu järele 20 sammu nendest eemale seisma ja hüidis: „Kui lugu nõnda on, siis ei aita wastupunnimine midagit, aga teie

eneste asi pole ka mitte üsna selge. Hobusest ja mehest saab kafele, aga kes teitest ilma jääb, on alles teadmata. Et söögi juures riidu ega tüli ei tuleks, sellepärast on tarvis, et teie enne võidu õnne katsute. Siin ligidal kaswawad kolm suurt kuuske; nende otsonimisega saagu awalikuks, kes mõitjaks ja kes kautajaks jääb. Kes teistest kõige enne latwa jõuab, saab hobuse, selle järgmine inimese, aga kõige wiimane jääb üsna ilma. Ruttu proowile!"

Karud arwasiwad antud nõuust suurt kasu kaswawat, uskusiwad seda ning hakkasiwad ametisse. Kuni nad suure praginaga kuuskede otsonisewad, mõttis Rõemulus raud wärawa lahti, puges sealt oma kajakandjaga sisse, lufutas teda seestpoolt jälle kinni ja sõitis tuhatnelja edasi. Seda ei olnud aga karud rutulise ülesse ronimisega sugugi tähele pannud, waid kui nad, üks warem teine hiljem, kuuskede otsast maha jõudes meest ega hoost kusgil ei näinud, arwasiwad teda tagasi olemat läinud. Sellegi pärast ei tahetud seda nõnda jätta. Üks jäi wärawat wahtima ja kats mõidumeest rändasiwad pahal tujul ning suure wihaga loodetud saaki otsima. Kui nad seda aga mitme tunnilise wadimise järele kusilt poolt ei leidnud, siis keerasiwad nad — wäsinud ja higised — wärawa juure jälle tagasi. — Aga mis sündis Rõemulusega? Tema wärawast läbi-minek jäi karudelle küll teadmataks, aga sellegi pärast ei olnud tema häda päewad ega wiiletsuse tunnid weel möödas. Poole päewalise sõidu järele jõudis ta teise niisuguse wärawa ette. Seal oli kolm madu hoidjateks ja hüitsiwad eemalt: „Tule, tule lähemale, niisugune suu-täis lähab taunis

korda, sest meie pole enam mitmel aastal liha saanud!" — Rõemulus jäi seisma ning vastas: „Kui lugu nõnda on, siis ei aita wastupunnimine ega põgenemise katse midagit, aga mis ma näen, teie eneste asi pole mitte üsna selge; hobusest ja mehest saab üksnes kabele, aga kes ilma jääb on alles teadmata. Et söögi juures tüli ning pahandust ei tuleks, sellepärast tehke enne võidu-proovi! Siin ligidal on kolm suurt kivi hünikut; neid rutuste kõhtu neelates saagu avalikuks, kes võitjaks ning kes kaotajaks jääb. Kes kõige enne omaga otsale jõuab, saab hobuse, selle järgmine mehe, aga kõige viimane jääb üsna ilma. Ruttu proovile!" — Maud võtsivad mehe nõuu kuulda ja neelasiwad kivid kõhtudesse, aga — karmaku äpardus! — suurest kivi koormast oli wats nii raskeks paisunud, et nendest keegi ennast asemelt ära ei jõudnud liigutada. Rõemulus wõis wärawa feelmata lahti wõtta ja edasi sõita. Et küll madusid enam tarwis karta ei olnud, siiski lufutas ta wärawa seestpoolt tugewaste finni. Pisut maad edasi sõites nägi ta suure kotka taewa all keerutawat, kes wiimaks ennast tema ette maha lastis, teda auufaste teretas ja nõnda pajatas: „Muus prints Rõemulus! Ma nägin, kuida Teie esimesest ning teisest wärawast mõnusa nõuuga sisse peasefite ja olin selle üle rõemus, aga taktistused ja hädad pole weel möödas. Pea jõuate kolmandama wärawa ette, kus Teil tõeste rohkem ettemaatamist ja kawalamat armamist tarwis lähäb, kui esimeste juures. Kui teie minu nõuu järelle tahate teha ja mind omale abiliseks wõtta, siis wõite wärawa wahi üle, kes kurjuse-riigi pereimees on, fergeste wõitu saada." —

Ilmas sünnib mõndagi. Kurjad, kadedad, ülekohtused ja salalikud kannavad sagedaste waga riidid seljas ning meelitawaid sõpruse sõnu suus, aga nende südames pesitab koguni teistwiisi mõte. Selle pärast oli ka Rõemulus kotka jutu järele pisut kahe wahel ja ei teadnud enne otsust anda kui sõrmuselt sai nõuu küsinud. Seda nägi kotgas, sai tema mõttest aru ja hakkas enesest rohkem rääkima ning selgitama. Ta jutustas: „Minul on küll kotka küined, tiimad ja kaju antud, aga ma pole oma tegude poolest mitte niisugune kui teised. Minu päris nimi on Digus ning minu pea püidmine on kurjust kauda ja headust walitsema panna. Seda tööd teen ma juba sündimisest saadik. Kord olen siin, kord seal ja püian igas kohas, niipalju kui võimalik on, asja õiguse poole pöörda. Pimeduse riigi jüngrid wiikawad mind kangeste ja püiawad mind ära hukata, aga nende pahad nõuud on kõik nurja läinud, mis nad minu hääwitamiseks ette wõtšiwad. — Tänu taewa Taadile, kes seda kõik nõnda on lasknud sündida!“ —

Niisugune südamelik kõne oli Rõemulusel väga armas kuulda. Ta tänas kõnelejat pakutud abi eest ja lubas teda — kui kuld-sõrmus seda oli soowinud — hea meelega oma abiliseks ja nõuuandjaks wastu wõtta. Selle järele andis kotgas pisukesse hõbe karbikesse Rõemuluse kätte ja ütles: „Ratsuge ehk saate wärawawahi selle sisse meelitada! Tema muudab enast suureks ning pisukeseks ja kiidab seda kõigile. Ütelge temale, et Teie niisugust juttu muidu ei wõi uskuda, kui mitte proowi ei näe. Nii pea, kui ta

karbikese sees on, olete Teie tema üle juba võimuse mees. Andke Teda aga siis kohe minu kätte! — Ma hoian hakatuses ennast warjul, et ta meie nõuust ja püidmisest aru ei saaks. Küll ma õigel ajal juure lendan.” —

3. Põrglaste ots.

Nõemulus tänas fotgast weel kord hea nõuu ning anni eest ja sõitis siis rutuga edasi. Wiie tunnilise ratsutamise järele jõudis ta kolmandama wärawa juure, kus kümne aastase poisikese pikkune habemif mehekene kõndis ja suurt mõeka mööda maad enese järel widas. Nõemulust nähes paisus ta hirmus suureks ning hüidis koleda häälega: „Tule, tule lähemale, ma soon sind ühes hobusega oma kõhusse!” Nõemulus aga ei pannud seda hüidmist nagu tähelegi, waid ütles lahke häälega: „Muus härra! Teie olete põhjatu tark ning võite ennast suureks ja weikeseks muuta, aga nii pisukeseks Teie ennast küll ei saa teha, et minu tubaka toosi sisse wõiksite pugada?” — „Miks ei saa! Wõta aga oma tubaka toos wälja!” karjus põrglane ja kahanes ruttu pisemaks.

Kuni Nõemulus toosi wälja tõmbas ja lahti wõttis, oli ta juba kilgi kujuline, hüppas sisse ja hüidis: „Sinu toos wõiks weel wiis korda pisem olla, siiski oleks mull tema sees ruumi!” Nõemulus ei lausunud selle kohta midagit, waid wajutas toosi kaane kinni ja pani haaki. Selle järele lendas fotgas juure, hõiskas korda lainud toimetuse üle ja neelas pahareti ühes hõbe toosiga oma kõhusse.

Siis astus Rõemulus wärawa juure ja püüdis teda lahti wõtta, aga see oli nii raske ja kõwaste finni, et teda liigutadagi ei jõudnud. Ta koputas kuld- sõrmuse pihhta ja küsis nõuu. See wastas: „Nuus prints! Teie peate oma jõudu suuremaks kaswatama, mis ka edespidi hädaste tarmis lähäb. Teisel pool wärawat ning kalju müüri on suur lille-aed, selle keskkel kasvab kena õunapuü, millel kolm magust õuna otšas ripumad. Kes need õunad ära sööb, saab nõnda tugewaks, et keegi tema wastu ei jõua wõidelda. Laske kotgas neid ära tuua!” —

Runi wägew lind õunade järele lendas, pajatas sõrmus edasi: „Olge igapidi hoolas ja ettewaatlik, sest nii pea, kui Teie wärawa lahti wõtate, tormawad järele jäänud pahareti jüingrid weel wiimase jõuuga Teie kallale ning tahawad Teid surmata! Hoitke aga wana jätifest maha jäänud mõel omas käes, sest muu sõariist neid ei surma, kuid üksnes see. Kui Teie nendega walmis olete saanud, siis minge ilusasse lille-aeda, kust kotgas praegu õunu toob, kõndige kolm ringi jeal olewa allika ümber, wilistage kolm korda ja lööge wõidetawa mõegaga kolm korda wastu wett, siis jõuate imelikul kombel alla ilmasse, kus Teie weel palju hoolsam ja ettewaatlikum peate olema, kui siin. Seal pole teil küll muuga tegemist kui üksnes pahareti pojaga, aga ta on palju wägewam ja kängem ära wõita, kui wana-meies oli. Sellepärast jätke jeal kawalus katsumata — wõidelge wägewusega ja kõwadusega!” —

Selle aja sees oli kotgas juba tagasi jõunud. Rõemulus sõi toobud õunad ära ja tundis enese lii-

metes väga suure jõuu olemat. Mõel, mida ta enne liigutadagi ei jõudnud, oli siis kui õlekõrs ta käes. Raske määra prakساتas ühe ainsa tõmbamisega lahti. Bahareti jüngred, kes hulga kaupa ta kallale asustavad, häävitas ta poole tunniga ära, kes hoobi sai, see maha jäi. Ka kottas oli temale selle laastamise töö juures oma kõwa nokaga ja raudsete küinedega tubliste abiks, ning tuli pärast mõitu teda kuni allikani saatma. Seal soomistivad nad rõemja ning tänuliku meelega teine teisele head õnne ja lahtustavad ära.

Rõemulus tõndis kolm korda allika ümber, wilitas kolm korda ja lõi mõdegaga kolm korda wee pihata. Sellejärele paisus allika ase palju suuremaks ja wesi sai laewaks, kus sees Rõemulus just kui sulepatjade peal istus ja alla ilmasse wajus. Sõidu-riistal nähti tubli elu sees olemat; ehk tal küll tiimasid ei olnud, siiski lendas ta alt ilma ruumis linnu kombel edasi, kuni ta suure kristallist maja ette jõudis, mis nagu hele päikene alt ilma walgustas. Rõemulus astus laewast wälja, läks julgeste suurest trepist ülesse ja astus eeskoja paremat kätt uksest sisse. Siimeses tuas oli afna all lauud ja laua peal suur mõel, mis wana-jätise mõdegast weel palju suurem ja raskem oli; afna mõlemal pool kõrwal seisis walgest klaasist joogi pudel — parempoolse peale oli kirjutatud „R a m m u - r o h - k e n d a j a“, pahempoolse peale „R a m m u - w ä h e n - d a j a“. Rõemulus mõtles: „Ega küllus külluselle kurrja ei tee!“ jõi rammu-rohkendaja pudeli tühjaks ning walas rammu-wähendaja pudeli sees seiswa wedelikku sinna asemelle, pani nad jälle endiste kohtade

peale tagasi ning tahtis teise tuppa minna. Sellilma-
pilgul tuli wälimisest uksest kolme peaga mees ähkides
sisse, hoidis ilust kuld keppi käes ja karjus kolme
häälega: „Kes sa oled, et luba küsimata julgesid minu
majasse sisse tulla?“ Rõemulus vastas: „Mina olen
reisija, kes pealt- ja alt-ilma ime-asju tahab uurida
ja sellel mõttel mitmeid soowitawaid osakesi otsida,
mida ma aasta pärast koju pean wiima.“ Kuni ta
nõnda rääkis, astus kolme peaga mees akna
juure ning jõi rammu-rohkendaja pudeli sees olewa
wedeliku, mis, nagu teame, rammu-wähendaja oli,
wiimse piisani ära ja hüidis kurjustates: „Mina olen
alt-ilma würist ja ei salli seda, et wäetamad ini-
mesed minu riigisse tulewad, sellepärast söön ma sind
ära!“

„Tohoo, kolme peaga kohutaja!“ hüidis Rõemulus,
„ma pole sugugi nii wäeti, nagu Teie mõtlete! Kui
tahate, võime mõttelema hakata!“ — „Ah, minuga
wõitlema hakata?“ karjus alt-ilma elukas pahal meelel
ja paisus paksemale ning suuremale. „Hakkame siis
ametisse! Kui sa mind jõuad ära surmata, siis võid
kõik minu waranduse omale pärandada ja sinna minna
kuhu sa ise tahad. Aga kui mina sind võidan, siis
ei saa ma sinust muud, kui üksnes sõhu täidet, nagu
juba nimetasin.“

Wiimaste sõnade juures ajas ta oma suure suu
pärani lahti, sirutas pikad küined wälja ning tahtis
Rõemulust elusalt sööma hakata. See ei lastnud aga
seda mitte sündida, waid hakkas tubliste wastu ja
pillas alt-ilma würisti, just kui taku loonalt ühest
kohast teise. Kui ta aga wiimaks nägi, et niisugune

pillamine wastalisele mingisugust waewa ei teinud, siis tõmbas ta laua peal olewa suure mõega ja hafas wahwaste raijuma. Aga, oh imet! Oh häda ning äpardust! Sga kord, kui ta kats pead maha oli lõõnud ja kolmandamut raijus, kaswasiwad esimestele uued jälle asemelle! — Rõemululusel tuli juba hirm peale, sest tuba oli maha raijutud päid poolest saadit täis, aga kolme peaga wastaline oli alles terve ja küsis pilgates: „Pojuke, kas ei saa weel mõitu kätte? Mikspärast ja nii ruttu lohkuma hakkad? Minu kullaning hõbeda-warandus on ometi jo väga suur. Mikspärast ei mõitle ja wägewamine?“ —

Rõemulus seisis wait ja mõtles. „Mõttele nii palju kui sa tahad!“ pajatas noor paharett, „aga seda ma ütlen, kui sa ka kolm päewa sellkombel tööd teeksid, siiski ja minust mõimust ei saa, sest ega sull seda jõuudu ometigi ei ole, et sa minu kolm pead ühe korraga jõuaksid maha lüüa.“

Wiimseid pahareti sõnu kuuldes läks Rõemuluse meel rõõmsamaks ning uus lootuse säde lendas ta mõttest läbi. — Ta hafas uue jõuga peale ning raijus palju tugewamine kui enne. Kord juhtus ometigi niisugune kõwa hoop minema, et kõik kolm pead korraga maha kukkusiwad.

Sellejärele oli tange maawärisemine. Maja, kus Rõemulus oli wõidelnud, tõusis lendu ning jäi wiimaks peale ilmasse, kõrge mäe otsa seisma. Wõidetud wastalise otsast maha raijutud pead oliwad küll weel alles tuas, aga need oliwad kõik kapsa peadeks ja tema koha suureks kapsa juurikaks muudetud.

Mõit oli käes. Süda rahul ning rõemus. Wi-

mane, kõige kurnjem ning õelam maenlane oli langes-
nud. — Rõemulus tahtis teise tuppä minna, aga
selle uks oli nii kunstlikult kinni, et ta seda lahti
ei oskanud võtta. Selleks küsis ta kuld- sõrmuselt
jälle nõuu, kes nõnda õpetas: „Võta kuld kepp, mis
kolme peaga paharetil käes oli ja puuduta sellega iga
ukse pihata, kuhu sa tahad sisse minna, siis lähemad
nad iseenesest lahti.“ — Kuisija tegi nõnda ning jõu-
dis sellkombel ilma waewata teise tuppä, mis kulla
ning hõbedaga ja kõige muu kallima materjaaliga oli
kaunistatud.

4. Leitud.

Seal oli palju ilusaid kappisid ja kastisid, mille
uksed niisamuti kunstlikult olivad kinni pantud ja
kuld keppiga külge puudutates iseenesest lahti läksiwad.
Rõemulus waatas nad kõik läbi ja leidis, oma suu-
reks rõemuks, ühe seest kuld õuna, millega külge
puudutates iga asi kullana hiilgama hakkas; ning
pooletobilise pudeli täie kõige paremat
mõdu, mis mitte ei wähenenud, kui sealt juurest
ära võeti ehk mujale kallati, waid alati ühe tassa
täis seisis. Need asjad rõemustasiwad leidjat väga.
Ta pistis nad taskusse ja astus kolmandamasse tuppä,
mis weel palju ilusamine ja toredamine oli ehitatud,
kui teine tuba; tema lagi ja seinad olivad kristallist;
põrand marmorist; toolid, woodid j. m. kullast ning
hõbedast; tekid ja padjad siidist ning sametist. Selles
toredaste ja kalliste ehitatud tuas kõndis wäga nä-
gus neitsi, kes kõikidest maapeal-

fetetest neiudest kõige ilusam oli ja süllapikuseid kullakarwa juukseid kandis. Rõemulus oleks tema silmitsemiseks omale mitu paari filmi soovinud; nii suur oli neiu fena- bus. Aga kui ta veel oma peastjale lahkestes tere- tates vastu tuli, temale kätt pakkus ja teda südame- likult tänas, siis tundis Rõemulus ennast just kui kõige kaunimas Paradiisis olevat.

Ka Kullakesega, nõnda oli ilusa neiu ehk maa- pealse inglise nimi, ei olnud tundmuste poolest lugu teisiti. Täff aega läks neil niisuguses waitses tae- walikus olekus mööda, enne kui jutt alustas, milles nad oma elulugusid ja imelikka juhtumisi teine teisele avaldasivad.

Kullake oli Helbela kuninga vanem tütar, keda kolme peaga paharett paari nädala eest tema isa ma- jast oli ärawarastanud ja keda tema leinajad wane- mad ning sugulased juba surunud arvasivad olevat. Rõemuluse küsimise peale: „Miskombel sai paharett Teid ära tuua?“ jutustas Kullake nõnda: „Kord ja- lutasin ma ilusamas roosiäedas, kust weikene ojakene läbi woolas, mille kaldal kõiksugused rohud kauniste- kaswawid. Meid waadates tõusis minu ümber järsku hirmus kange tuul, mis mind lendu tõstis ja just kui sülepadjade peal edasi kandis, kus ma uinasta- was palamuses magama uinusin. Kui ma jälle ärka- sin, siis olin ma siin tuas, kust Teie mind leitsite. Ehk mulle siia küll kõiksugused head sõõgid ning mait- sewad joogid kätte kanti ja mitmesugusid asju aja- wiiteks anti, siiski oli minu siin olemise aeg hirmus igaw ja piinlik. Ma trööstisin ja lahutasin oma meelt

kõige kaunimate lauludega. See ei olnud aga sugugi pahareti meele pärast. Igakord, kui ma laulma hakkasin, põgenes ta eemalle. Küll maenitses ja ähvardas ta mind, et ma laulmise pidin maha jätma, aga ma ei kuulanud sellest midagit, vaid tahtsin ennemalt surra, kui säärase eluka wang olla. Sellepärast mõtits ta kindlaks nõuks mind surmata ja just täna oleks minule see hirmus tund kätte jõudnud... Aga siin tulite Teie, kui kaitseja ingel ja peastsite mind surma suust ära..... Tänu, tänu! Tuhat korda tänu Teile selle hea teu eest!" —

Et noored inimesed jutustates ning rääkides teine teist tundma olivad õppinud ja et nende armastus, nagu eespool juba nimetasin, kõige taewalikuma astme peal lehwitas, siis pole sugugi imeks panna, et Rõemulus ilusa Kullakese oma pruudiks kihlas, kus nad teine teisele surmani kestwat truudust tõutasiwad ja seda tõlise suu andmisega, kui kõige kindlama pitseri märgiga jäädawaks kinnitasiwad. —

Kolm etteantud ja soowitud mõidu-proomi asja olivad küll juba leitud, aga et tähendatud päewaks veel rohkem kui kolmveerand aastat aega oli, sellepärast ei mõtelnudgi Rõemulus koju minemise peale. Esiteks tahtis ta kristallist maja läbi kõndida ja paharetilt mõidetud waranduse üle waadata, siis Heldela kuningaga ehk oma tulewase äiataadi ülesse otsida ja tema surbtust kustutada.

Toredaste ehitatud tuba, kust ta ilusa neiu Kullakese leidis, oli selles järgus viimane. Sellepärast läksiwad nad eeskotta tagasi ning astusiwad sealt otsekohe teisele poole edasi. Esimesest tuast leidsiwad nad:

fuld=wile, rulli keeratud laud=lina ja pika kahe teraga mõega. Rõemuluse küsimise peale pajatas kingitud sõrmus nõnda: „Kuld wilet puhutakse suurte tööde toimetamise juures, mis inimeste jõuust kaugelt üle käiwad, nii kui: mägesid asemelt ära tõsta, järwesid kuivaks teha, teesid meredest ning jõgedest läbi teha, linnasid ning suuri majasid ruttu walmistada j. n. e. Laud=lina on söögi walmistaja, kes oma peremehele igal ajal nõnda rohkesti ja nii palju toitu annab, kudas see soowib. Kahe terast mõeka tarwitakse sõda ajal; selle pärast see mõek on, sellel pole tarwis mehi sõtta wiia, waid saatku teda üksi; temal on nii suur jõuud, et ta ühe ainsa tunniga mitmed tuhanded ära surmab.“ — Teie wõitsite nende peremehe ära, sellepärast on siis need asjad, kui ka kõik tema muu warandus Teie omanduseks langenud. Wiige kõik, mis Teie siit leiate, enesega ühes ära!”

Et Rõemulisel ja tema pruudil Kullakesel kõhud tühjad olivad, sellepärast taheti laud-linaga proowi katsuda, et tema headust ja tulu tunda saaks. Rõemulus pistis kuld=wile taskusse, lautas lina laua peale laiali ja ütles: „Ma soowin, et siin kahe inimese jaoks sööki ning jooki oleks!“ — Alles oli soowimine awaldatud, kui juba laud mitmesuguste roogadega ja jookidega täidetud sai. Riisuguse leiduse üle oli mõlematel hea meel, nad istusiwad juure ja hakkasiwad rõemsaste sööma.

Pärast sööki läksiwad nad edasi. Teisest tuast leiti kaheksa kasti täit hõbe raha, palju kallimat seltsi kewisid ja pär-

like si; kolmandamast aga: kuus kasti täit paremat kullida, 300 siidi-, 100 sameti- ja 200 kalewi-kangast. Peale nimetatud leiduste oli veel väga palju muid ilu-asju ja kallist maja kraami. —

Kui kõik tuad olivad läbi käidud ja warandused waadatud, siis astusiwad Rõemulus ja Kullake wälja trepi peale, kus esimene leitud kunst-wilet puhus ja hüidis: „Ma soowin, et meil niisugune õhu sees lendaw laew oleks, mis meid kõige leitud warandusega Heldela kuninga õuele wiiks!“

Baari minuti pärast oli soomitud sõidu-riist ukse ees. Rõemulus puhus jälle wilet ja soowis et kõik warandus laewas oleks. Kui see oli sündinud ja nemed ise ka laewa istunud, tõusis kunstilik sõidu-riist ülesse ja lendas nagu lind taewa ning maa wahel edasi. — Ülevalt oli ütlemata imelik ilus alla waadata; külad, mõisad ja kihelkonnad paistiswad, omas olekus, sõitjatele warjamata filma; maesed talunikud hariswad nuttes ja õhkades mõisa põllu, mille tänuks ning tasumiseks kubja kepp nende turjadel tantsis ja nende omad põllud kodus harimata pidiwad seisma, kus naised ja lapsed nälja-hädas nutsiwad.....

Niisugune hale pilt kurwastas Rõemulust ütlemata walusalt. Ta jättis oma lendawa laewa paksu pilwe peale seisma ning hüidis walju häälega, nõnda, et taewa lautuse suur ruum, mis tema hääle veel tuhatkorda suuremaks muutis, hirmus wägewaste wastu kostis: „Teie isandad ja ihnused, ärge tehke wähematele liiga, waid auustage neid kui oma wendi! Pidage meeles, et kõik inimesed wägewa Looja

loodud lapsed on, kes wiimisel päewal iga ühe käest tema tegude üle aru nõuab! Mis wastust võite teie siis oma kurja ning ülekohtuste toimetuste wabandamiseks anda? — Jätke tänasest päewast saadik selus, kurrjus ja ülekohtus maha ning elage kui wennad teine teisega, siis on Jumalal ja inimestel teiest hea meel!“ Nende sõnade järele wõttis ta omast laewast hulga kõrbe raha, puistas tööliste jekka maha, üteldes: „Makske sellest omad wõlad ja ostke näljastele leiba!“ — Töölised rõemustasiwad suure kingituse üle, aga nende isandad oliwad nõnda uimaseks pörunud, et nad kolmel päewal oma asemelt ülesse ei wõinud tõusta. —

Sellesarnast lugu sündis weel mitmes kohas, enne kui Heldela riik nähtamalle ilmus. — Seitseme päewalise õnneliku sõidu järele jõutsiwad Rõemulus ja Kullake soowitud kohale, kus neid ütle mata suure rõemuga ning auustamisega vastu wõeti. Heldela kuningas las kis oma riikis igalpool kuulutada, et tema kadunud tütar on leitud, ära peastetud ja õnnelikult koju toodud, ning walmistas suure rõemu pidu, millest kõik ülemad ja rahwa wanemad osa wõtma paluti.

Aga takistus tuli wahela. Selus, Heldela kuninga kõige wihasem waenlane, sai rõemu pidust teadust ja kuulis ka, et kadunud tütar Kullake enesega palju kulda, kõrbedat ja kõik sugu kallist warandust olla koju toonud. See äratas tema südames kurja mõtte ja sõa himu põlema. Rühikese ajaga kogus ta suure hulga sõawäge kokku ja tuli öösel nendega Heldela linna juure. Riisugusest, öö ajal järsku peale tungimisest, oliwad linna rahwas väga kohutatud ja hirmsu

ning kartust täis. Heldela kuningas tahtis oma sõa-
mäe kogu kutsuda ning vastu-wõitlemisele valmistada,
aga Rõemulus keelis ära ja ütles: „Selle tühja asja
pärast ei ole tarwis sõa-mehi waewata. Antke nad
minu hooleks, ma toimendan neid üksi päini ära!“
Et kuningas teda kui wappert meest tundis ja temast
walmistatud toimetusi teadis, sellepärast oli ta tema
nõuuandmisega täitsa rahul ja lastis sõnumikudEGA
linna rahwast waigistada, et nad hirmu ning kartuse
kautakšiwad.

Kui Delus paljalt ühe mehe nägi eneselle vastu
tulewat, siis arwas ta, et Heldela kuningas ennast
ilma sõata tema alamaks annab ja nägi juba omas
ahnuse waimus, kudas kulla- ning hõbeda-warandus
tema kätte toodi. Aga kui hirmus wihaseks ta
sai, kui kuulis, et asjad hoopis teist wiisi oliwad,
sest Rõemulus kuulutas: „Kui teie minu nõuu kuulda
wõtate ja siit riigist nõnda tagasi lähäte, et teie
kellelille mingisugust kahju ei tee, siis jääte kõik elama,
aga kui mitte, siis langete surmale ohwriks!“ Delus
sai neid sõnu kuuldes hirmus wihaseks, tampis jalga
wastu maad, käskis Rõemulust puruks rajuda ja siis
linna tormi-jookuga ära wõtta. — Kui Rõemulus
nägi, et head nõuu vastu ei wõetud, et rahu pakku-
mine meeletumal kombel jalge alla tallati ja ka tema
enese elu püiti lõpetada, siis tõmbas ta leitud
ime-mõega tupest wälja, käskides: „Raiu nad kõik
maha!“

Rõõk hakkas ametisse, meeste nupud kukkusiwad
nagu kapsa pead maha ning paari tunni pärast oliwad
werehimuline Delus ja kõik tema sõamehed surma und

puhkamas. — Rõemulus mõttis küld wile taskust, puhus seda ja hüidis: „Ma soowin, et waendlaste furnu kedad saaksiwad maha maetud, aga nende sõa riis-
tab, hobused, wantrid ja kõik moon linna wiitud!“
See sündis.

Tagasi tulles mõeti Rõemulust suurte auustamis-
tega vastu. Helde la linna ja riigi rahwad saidwad
tema ime-teust teadust. Igalt poolt saadeti saadikud
teda tänama ja temale mitmesugusid kingitusi wiima.
Aga Rõemulus ei tahtnud midagit vastu võtta ja
ütles: „Olge rahul! Selle eest, mis mina teile tegin
ja veel edespidi tahan teha, ei nõua ma omale mingi-
sugust tänu ega tasumist!“ —

Pärast seda andis ta oma äiale nõuu, et see sõa-
wäe koju saadaks, sest nii kaua, kui tema seal olla,
ei olewat tarwis suurt sõa meeste hulka koos hoida;
ka olewat soowitam, et sõa mehed wahel lahutust ning
wabadust saaksiwad. Seda nõuu täideti.

Helde la kuningriigi pealinn ei olnud nii suur ega
ilus, kui teistel ümberkaudsetel riikidel, sellepärast tah-
tis Rõemulus teda suurendada ning ilustada. — Arm-
sal ning ilusal Lehekuu päewal, kui kuninglik perekond
kõrgel kohal, kuhu pealinn kõige majadega ning aeda-
dega ära paistis, jalutamas oli, püidis ta oma nõuu
korda saata. Ta puhus küld-wilet ja hüidis: „Ma
soowin, et Helde la kuningriigi pealinn kõikidest maa
pealsetest linnadest kõige suurem ja kõige ilusam oleks!“ —

Selle soowimise järele langes paks udu maha,
taewa lautusest ning maa pinnalt kõstsiwad imelikud
hääled kuuljate kõrwu: pillimehed mängisiwad lõpmata
ilusaid lugusid, linnud laulsiwad, koerad auksiwad,

weiseid amusiwad, hobused hirnusiwad j. n. e.; peale nende kuuldi tublit wangerte mürinat, hooste kappjade laginat, kiwide müdinat, palkide kolinat, wete wulinat j. p. m. —

Tunni aja pärast lahkus udu jälle ära, päikene hakkas selgeste paistma ja pealinn säras kaunil kenasusel ning kultsel hiilgulsel kümme korda suuremalt ja tuhat korda toredamalt kui enne. —

Sealt koju jõites ilmus jalutajatele jälle isemoodi ime kuuldawalle. Linnas olejad inimesed rääkisiwad just kui ühest suust, et ilma ots olemat käes olnud, linna suuremaks ning ilusamaks muutnud, aga kõiki inimesi ilma wigata elama jätnud j. n. e. — Warsti juhatati aga efsinud ja asjast arusaamata inimesed jälle õigele teele, kautati ebausklikud arwamised ära ja ei lastud neid mitte sellwiisil ega nii kaua fogase wee sees supleda, nagu meie päiwil seda tehakse. Rahwale anti täieste teada, millkombel ja kudas wiisi kõik ime oli sündinud. —

Pärast seda lugu ei tulnud enam minigisugust iseäralist asja ette. Rõemulus elas oma armsa ja kalli äia majas waikselt ning rahulikult, kuni koju minemise aeg kätte jõudis, mill teda suure auuga minema saadeti. Kullakesele anti wanemate poolt palju warandust ja teenijaid kaasa. Kõik oliwad rõemused ning rahulikud. Rõemulus jõudis wiis tundi waremalt koju, kui tema wanem wend Ahkelus.

5. Uhfeluse tee-fäil.

Rõemulust maha jättes ja suurt teed mööda edasi sõites jõuudis Uhfelus wiimaks, mitme päemalise ratsutamise järele, suure maja juure, mille ligidalle teist sellesarnast jälle ehitati. Halwaks arvatud kehwad inimesed olivad selle walmistajad; nad ohkasivad raske ikke all ja aurasivad higist, millele kubja kepp ja piits weel jätku andis. Ka maja peremees, isefugusest ilmast tulnud elukas, kellel delus, tigheidus, ülekohus ja uhkus ülemaks omanduseks olivad, seisjis ise juures ning teda nähti timuka sarnasest wähemate nuhtlemisest rõemu tundwat. Sellesarnast pilti nähes oli Uhfelusel suur hea meel. Sinna majasse tahtis ta sisse minna ja sealt oma asjade toime saatmiseks nõuu küsida, sest ta mõtles, nagu nüüdki weel mõned lühikese mõttega ja hoolimata inimeseloomakesed arwawad, et üksnes niisugustel isandatel, kes orjade ihu alati siniseks pargiwad, rohkestest tarkust pidada olema. Maja peremees, nimega Kurrjus, wõttis Uhfelust toredaste wastu. Kui wiimane esimesele oma elu- ja reisi-lugu oli jutustanud ning ka seda nime- tanud kuhu ja mispärast Rõemulus temast maha oli jäänud, siis toorustas Kurrjus kurjal kulmul: „Ah sooo! Nemad tahawad siis santide aitajat kuningaks teha ja ei mõtle sugugi selle peale, et niisugused lured kuni kepi ning piitsa wäärt on, et sellel, kes neid aitab, terwet meelt ega mõistust ei ole. Kui Rõemuluse sarnased mehed peaks kuningateks saama, siis lõpeks meie suguste hea elu ruttu otsa. Sellepä-

raft peate usin ja hoolas olema, et wõit mitte tema kätte ei langeta. Ette antud wõidu-proowid on kõit rasked saada ja neid ei wõi muidu leida, kui üksnes kunstniku ning nõia abiga. Ma tean aga ühe niisuguse nõia. See rändas hilja aja eest seia ning elab praegu minu maa peal. Ta on väga kaval ja oskab alati niisuguse asja juures nõuu anda. Peale selle tahan ka mina Teile igal pool ja igal ajal nõuuts ning abits olla. — Santide sõbrad ja vähemate ilendajad peawad kaduma! — Kui niisugusid lontrusid ja töö-nuijasid auustama hakatakse ja kõigesuguste õiguste osalisteks piitakse teha, mis siis meile weel järele jääb?“

Niisugune jutt rõemustas Uhtelust dieti rohkesti, oli just kui tema oma suust räägitud awaldus, ja ta jäi Kurrjuse juure kuueks nädalaks wäsimust puhkama. Selle aja sees sündis seal palju imelikka toimetusi, millest öelad isandad rõemu, aga vähemad hirmust waewa, liig rõhumist ja kurwastust tundsiwad.

Kuue nädalise laisklemise järele hakkas Uhtelus proowisi otsima. Kurrjus tuli temale seltsiliseks ning amitajaks. Kõige enne minti nõia juure, awaldabi soowisi ja kästi katluda, kas temal peaks wõimalik olema ette antud proowi asju muretseda. Nõid oli rikkaid isandaid nähes rõemu poolest just kui meelest ära. Ta mõtles: mida toredamad abi-otsijad, seda suurem maks ja segas hoolega oma tarkuse-aida aabitja lehti, silmitses wiina kirja ning pajatas: „Kulda ja mõdu pudeli wõin ma teile kolme päewa pärast kätte muretseda, aga kolmandamat wõidu-proowi peate ise otsima, kus juures mina teile üksnes abits

ning nõuuandjaks wõin olla." — „Ah, kolmandamast pole wiga, kui aga esimesed kätte saan!" hüidis Uhfelus, andis nõiale 10 rubla käerahaks ja käskis nimetatud asjad kolme päewa pärast Kurrjuse majasse oma kätte tuua.

Kuni sortsilane lubatud asju muretses, walmistasiwad Uhfelus ning Kurrjus pikema teereisile, kuhu ka teda nõuiks ning abimeheks kutsuti. — Sellejärele algas libe kuulamine ning suur sõitmine. Mitmed kuninglikud ning würstlikud majad kõnniti kosja soomiga läbi. Sagedaste juhtus, et mitmes kohas Uhfelust wäimeheks oleks wõetud, kui ta mitte kõige ilusamat nägu ja süllapikuseid kullakarwa juukseid ei oleks soominud. Sellwiisil läksiwad nädalad ja päewad mööda, koju mineku aeg jõuudis kätte, aga kolmas wõidu-proow oli Uhfelusel ikka weel leidmata. Ta oli dieti pahane iseenele ja teiste üle, sellepärast jäimad abilised ka palgast ilma. Kurrjus ei hoolinud sellest küll midagi ega hakanutgi pärima, aga nõid nõuudis ometi; ta oli jo temale laks wõidu-proowi asja muretsenud ja kolmandama otsimiseks kolm-weerand aastat aega wiitnud ning waewa näinud. Kui aga Uhfelus tema pärimisest midagi ei hoolinud, siis läks ta paha meelega oma majasse ja ähwardas kätte tasumist.

Oh sa õnnetu ja kangekaelne Uhfelus! Oleksid sa wähägi õigust armastanud ja vähemaid wendasid ka inimesteks pidanud, sinu õnn ei oleks mitte nii halb olnud. —

„Wõtku neid punane pärgel ja sinine sada!" kirjutas Uhfelus pahal meelel ning kihutas koju poole,

fus juures ta iseeneses nõnda mõtles: „Mis minul võimalik ei olnud, seda ei võinud ka Rõemulus mitte leida; võib olla, et ta ka kuld-õuna ja mõdu pudelit pole saanud, siis on võit ometi minu ning mina saan kuningaks! Aga siis tahan ma alles näidata, mis ma võin teha! Vitsjad ja krepid, mis nüüd juba kadumas on, peavad jälle võimule tõusma ja talu-taatide turjal tantsuma. Rõemulus ja tema sõbrad peavad minu riigist siis koguni wälja minema ja häda iga ühele, kes minu ees ennaft põrmuni ei alanda.”

Niisugusid mõttid korrutates oli ta sinna kohale jõudnud, kuhu ta tulles Rõemuluse maha jättis. Seal keerutas järsku suur tuule pöörd tema ümber, ta langes ühes hobusega maha ning jäi raskesti magama. Kui ta paari tunni pärast ülesse ärkas, siis leidis ta, et kuld-õun ja mõdu=pudel kadunud olid. Ta waatas ümberringi, aga kuski pool ei olnud kedagit näha. Tuule hoog puhus üle tema pea ning ta kuulis kõrgelt neid sõnu oma kõrwadesse kostwat: „Mikspärast pidasid sa wähemaid wendi liig alatuks? Mikspärast mängisid sa ülekohuga ning walskusega? Et sa õigust, headust ja auustust oled maha jättnud, sellepärast on õnn ja õnnistus sulle selga pöörnud ning sinust ärataganenud. — Kudas lükkad nõnda lähäh, kudas tõmbad, nõnda tuleb. Igauks oma õnne sepp. — Ülekohus ei seisa kottis.” Oh need sõnad uhkelusele tema omadusi küll meele tuletasid ja arusaadawalt näitasid, mikspärast temale niisugune

kitfikus oli tulnud, fiiski ei hoolinud ta sellest midagi, ega mõelnud meele parandamise peale, waid istus hobuse selga ja ratsutas pahal tujul koju poole, kus teda juba oodati. —

6. Võidu proovide awaldamine.

Chf Uhfelus küll midagit koju ei olnud toonud, fiiski ei jätnud ta oma paha tempusid seisma, waid püidis igal pool, kus wähe wõis, segadust sünnitada ja Rõemulust kahtlaseks teha.

Riigi ülemad olivad kõik kokku tulnud ja ootasid wõidu proovide awaldamist. Uhfelus teadustas, et tema ühte ainukestki soowitud proowidest ei olemat wõinud koju tuua, et niisugusid asju ei wõivatgi keegi leida; see olemat kõik mõtlemata tegu olnud, et neid sõhårduste asjade pärast kodust wälja saadeti j. n. e. — Aga kui Rõemulus kuulutas, et tema kõik kolm etteantud wõidu = proowi koju toonud, ja neid koosolejatele näha lubas tuua siis hüidis Uhfelus: „Mitte fiin, waid suure rahwa kogu ees peab proowisid näidata!“ Sest ta mõtles Rõemuluse toodud proowid kunstlikul kombel walmistatud filma = petused olemat, mida üksnes tuas wõimalik olla näidata, aga lageda wälja peal mitte. Seda soowisid ka mitmed ülemad ja wiimaks olivad kõik selle poolt, et Uhfeluse nõudmine täide lähaks. Rõemulus sai wäga heaste aru, mis mõttega seda ettenõtet igatseti, sellepärast ütles ta: „Minu koju toodud wõidu = proowid on täieste loomulikud ning kestwad, ma wõin neid igal pool

näidata, olgu tuas üksikute ees ehk lagedal kohal hulga rahwa nähes! Antke aga rahwale käsku, et nad kofku teawad tulla!"

Kolm päewa määrati wahelajaks ning rahwa kofku kutsumiseks. Alles neljandamal päewal pidi näitamine algama. Käsud saadeti igale poole wälja ning kutsutawaid wajus kui murdu kofku, sest kes ei tahaks mitte imet näha.

Kõige esimene näidetaw asi oli kuld õun, millega õerudes iga asi kulla ilul hiilgama hakas. Peale wähemate asjade õerus Rõemulus temaga ka kuninglikku elumaja, mis paari minuti järele maapinnast kuni kõige kõrgema torni tipuni ennast kallima kulla karmaliseks muutis. Kui aga Uhfelus selle kuldamise üle laituft awaldas ja koosolema rahwale püidis seletada, et see mitte jäädam ei olemat, waid lühikese aja pärast jälle ära kaduwat, siis hüidis Rõemulus: „Tema arwamine ei ole sugugi tõsi! Mis ma olen kuldanud, jääb nii kaua kulla ilul hiilgama kuni maja seisab. Peale selle wõin ja tahan, kui koosolejad seda soowiwad, tunni aja sees uue, suure ja ilusa kuningliku lossi täiest puhast kullast walmistada ning selle linna kümme korda suuremaks ja tuhat korda toredamaks muuta, kui ta praegu on. —

Et kellegil selle wastu mingisugust ütlemist ei olnud, waid et kõik suure himuga imet tahtsiwad näha, siis puhus Rõemulus kuld wilet ja hüidis: Ma soowin, et minu lubamine kuninglikust kuldlossist ning linna kümme korda suuremaks ning tuhat korda toredamaks ehitamisest tõeks läheks!"

Seda kuuldes pesitaskiwad imelikud mõtted ja armamised koosolejate peades. Mõned waatakiwad waitkelt ümber-ringi ja ootakiwad kuulutatud ime ilmumist. Teised armaskiwad tõutuse naeru wäärilise ning tühise olemat j. n. e. — Pea nägiwad aga kõik, kudas maja maja järele juure ilmus ja linn filma nähtawalt suuremaks kaswis ning toredamaks ilunes. Tunni aja pärast oli kuninglik kuld loss walmis ja linn kümme korda suuremaks ning tuhat korda toredamaks saanud, kui ta eane oli olnud. Iku oli igal pool nii suur, et waatajatel nägemine tahtis kustuda.

Uhteluse suu oli selle järele just kui lütkus. Ta ei tohtinud niisugust ime-tööd nähes enam midagit rääkida — tema lootus oli kadunud.

Teine näidetaw wõidu-proowi asi oli pooletoobilise pudeli täis mõdu, millest igaüks wõis juua ja palju nõuufid täis täita, aga mis siiski otja ei lõpnud ega ei kahanenud. Selle imeteu juures ei olnud keegi enam kahtlane.

Kui kõik magust keele-kastet oliwad maitsnud ja tema headust tunnistanud, siis tõi Rõemulus oma kolmandama wõidu-proowi — ilusa Kullakese — nähtawalle, kes maa pealsetest neiudest ehk inglitest kõige ilusam oli ja kes süllapituseid kulla karwa juufid kandis.

Rõemulus oli etteantud soowimised täieste täitnud ja niisugused proowid koju toonud, nagu taheti — ta oli sellega Uhteluse wõitnud ja kuningaks saanud. Kellegil ei olnud enam mingisugust wastu rääkimist, waid kõik ülemad ning alamad tunnistakiwad temale

oma rahulolemist ja õistatist: „Elagu meie noor kuningas Rõemulus ja tema kallid kaasa Kullake!”

Selle järele algasivad toredad pulmad, mille määrilisi Nadama ning Gewa laste seas, enne ega pärast ei ole nähtud. Rõigil riigi inimestel oli 14-ne päevane ilus pidu, kus sööki ning jooki nii rohkesti oli, kudas aga veel iganes mõis soowida. Ja mis veel enam, selleks ei teinud keegi tööd ega näinud waewa, waid seda toimetas Rõemulus leitud laudlina abil. Ra kuuldi igas linnas, igas külas ja igas majas wägewat ja ilust moosikantide mängimist ja laulikutel lahtet laulmist, ehk ka neid küll keegi oma filmaga ei näinud. —

Pärast pulmi parandas Rõemulus suure hoole ja wahwusega riigi rahwa elujärge. Sgal pool awitas ta waesid ning kehwemaid teistega ühesuguse järje peale, nõnda, et tema rahwa seas ühtegi fanti ega waest ei olnud, waid kõik elasivad kui tublid ja jõukad kodanikud. Riigi rahwa tarkus kaswas ruttu nii suureks, et kõigist ümberkautseist maadest inimesed nende osawust waatamas ning kuulamas käisivad. —

Aga mis sai Uhtelusest? Uhtelus olla Rõemuluse pulma päewal nõnda ära kadunud, et teda pärast enam keegi ei olemat näinud ega kuulnud . . . Seadus wõidab, furjus kautab. . . .

Kuningas Rõemulus elas oma ilusa ja armsa Kullakesega õnnelikus elus wäga wanaks, nägi oma laste-lapsi mitu põlwe ja uinus wiimaks, nagu kõik õiglased ning armulikud inimesed, waitsest ning rahulikult igaweise une-rüppesse magama.

1

